

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

TIDNING FÖR TRÄDGÅRDSODLARE.

N° 4.

April 1867.

6:te årg.

Af denna tidning, som uteslutande sysselsätter sig med till trädgårdsodlingen hörande ämnen och i hvilken Svenska trädgårdsföreningen, Stockholms gartnersällskap, m. fl. likartade föreningar offentliggöra sina förhandlingar, utkommer ett nummer i hvarje månad. — Prenumerationspriset är för helt år, såväl å postkontoren och i bokhandeln, som hos redaktionen *Två riksdaler riksmünt.* — Bref adresseras till Redaktionen af Tidning för trädgårdsodlare, Stockholm & Kgl. Landbruksakad:s experimentalfält.

Hortikulturutställningarna i Paris.

Det torde vara temligen allmänt bekant, att i samband med den stora världsexpositionen, som med april månads början kommer att öppnas i Frankrikes hufvudstad, äfven utställningar af olika trädgårdsprodukter der skola komma att anordnas. Då nu Kgl. Centralkomitén för Sveriges deltagande i denna exposition behagat utse undertecknad dels att här hemma vidtaga de förberedande åtgärderna för insamlandet af de bidrag, som man föreställt sig Sveriges hortikultörer skola vilja till Paris afsända, dels för att på ort och ställe anordna desamma, så har jag ansett mig böra, jemte en anmaning till yrkesmännen att verksamt och i tid bereda sig härför, redogöra för det för utställningarna utfärdade program och för åtskilligt, som dermed står i samband.

Inom det för den stora expositionen upplåtne Marsfältet i Paris, är en rymd af 50,000 kvadratmeter särskild anvisad åt hortikulturutställningarna, hvilka skola pågå hela tiden från den första april till den sista oktober, på det sätt, att hvarje 14:de dag aflöser en ny täflan med olika produkter den föregående. Programmet för dessa expositioner upptager följande artiklar:

- 1:a Täflingen (1—14 april): Camellier, Coniferæ, vedväxter och växter på fritt land, Ericaceæ, drifhusfrukter och legumer.
- 2:a (15 april—1 maj): Rhododendron arboreum, drifna frukter, Hyacinther och orangeriväxter.
- 3:dje (1—14 maj): Orchideæ, Azalea indica, tulpaner, prydnads- och orangeriväxter.
- 4:de (15 maj—1 juni): Azalea indica och pontica, Rhododendron, Orchideæ och prydnadsväxter från fritt land.
- 5:te (1—14 juni): Orchideæ, rosor, Pelargonium, prydnads- och köksväxter.
- 6:te (15 juni—1 juli): Pelargonium, rosor, Orchideæ, årstidens frukter.
- 7:de (1—14 juli): palmer, vagnhus- och annuella växter, frukter som föregående.
- 8:de (15 juli—1 augusti): Aroideæ, nya och annuella växter, frukter som föregående.
- 9:de (1—14 augusti): växter med panacherade blad, Gladiolus, Fuchsia, frukter s. f.
- 10:de (15 augusti—1 september): prydnads- och annuella växter, ormbunkar, frukter s. f.
- 11:te (1—14 sept.): köksträdgårdsalster, prydnadsväxter, Dahlia, frukter s. f.

12:te (15 sept.—1 okt.): Dahlia, olika slags växter och frukter för årstiden.

13:de (1—14 okt.): frukter (allmän täfling) och olika slags växter.

14:de (15—31 okt.): konstmessigt bildade fruktträd (allmän täfling).

Man finner här af å ena sidan, att dessa 14 täflingar innefatta om ej allt, åtminstone det allra mesta, som kan mäktigt tilldraga sig växtkännarens och växtodlarens uppmärksamhet, men också, å den andra, att några bidrag från Sverige svårigen torde kunna ifrågakomma till de 12 första af dessa möten, som företrädesvis afse olika slag af blomster- eller bladväxter, hvilkas produktion mera är beroende af kapitaler och tycke än af klimatets beskaffenhet och deraf föranledda behof. Deremot omfattar den 13:de sådana artiklar, hvilka böra kunna påräknas äfven från vårt land och hvilkas framläggande vid detta tillfälle i fullständig samling och godkännbara prof helt säkert skola gagna vetenskapen och vara af nytta och heder för vårt land. Också har Kongl. Centralkomitén, uppå derom af Kongl. Landbruksakademien afgifvet förslag, beslutat, att mina åtgärder skola bestå i att hopbringa och anordna de materialier, som utgöra föremål för den 13:de utställningen och äfven för den 14:de, i fall sådant skulle anses ändamålsenligt.

Det speciella programmet för dessa båda täflingar är af följande lydelse:

13:de Täflingen den 1—14 oktober.

Allmän utställning af hvarje slags frukter och af *Chrysanthemum indicum* (27 täflingar).

Kärnhusfrukter, 4 frukter af hvarje art eller varietet (12 täflingar). 1) Arter och varieteter i samling. 2) Arter och varieteter af matpäron. 3) Arter och varieteter af matäpplen. 4) 50 arter och varieteter af deserpäron. 5) 50 arter och varieteter af d:o äpplen. 6) Samling af 25 arter eller varieteter af valda päron. 7) Samling af 25 arter eller varieteter af d:o äpplen. 8) Samling af 12 slag af de utvaldaste päron. 9) Samling af 12 slag af de utvaldaste äpplen. 10) Samling af 25 Höstpäron af samma slag (såsom Duchesse, Doyenné d'hiver, Beurré Diel etc.). 11) Samling af 25 Höstäpplen af samma slag (såsom Reimette, Calvilles, Api etc.). 12) Nya slag, erhållna af kärnsädd.

Kärnfrukter, (2 täflingar).

- 1) Arter och varieteter i samling. 2) En grupp af samma slag.

Drufvor, (3 täflingar).

- 1) Grupp af drufvor (3 klasar af hvarje slag).
2) Grupp af drufvor för bordet (4 klasar af hvarje slag). 3) Grupp af drufvor af nya slag, erhållna af nysädd.

Kastanjer och samslägingar, (1 täfling).

Samling arter och varieteter.

Oranger och citroner, (3 täflingar).

- 1) Samling af olika varieteter af oranger.
2) Samling af olika varieteter af citroner. 3) Grupp af nya citroner och oranger.

*Konstmässig efterbildning af frukter, (1 täflan).**Chrysanthemum indicum, (5 täflingar).*

Växter för varmhus: Orchideer i blomning, (1 täfling). Nya växter (2 täflingar).

Årstidens legymer, (13 täflingar).

- 1) Arter och varieteter i samling. 2) Grupp af arter eller varieteter af samma slag. 3) Grupp af nya slag genom sådd. Grupp af odlade svampar. *Potates* (4 täflingar). *Kål* (1 täfling). *Ignam från Kina* (1 täfling). *Batatas* (1 täfling). *Champignoner* (1 täfling). *Vattenmeloner* (1 täfling).

14:de Täflingen.

Allmän utställning af legymer (10 täflingar), antingen i samlingar såsom i saluhallarne, eller i grupper af 25 slag; arter och varieteter af *kål*, *Cucubitateer* i samling, *morötter*, *kålrotter* i samling, *Cichorie* och *Endivia*. *Vedväxter för frött land* (15 täflingar), antingen i samling eller arter och varieteter af samma släkte, samlingar af 25—50 slag af prydnads- och parkväxter m. m. *Olika förfaringssätt vid förökning af fruktträd* (5 täflingar), frön af skogsträd (5 täflingar) dels i kottar, dels i samling, samling af frön till träd odlade i en trakt.

Till bedömande af hela Expositionen utses en jury af 24 personer och på dessas förslag nämner den kejsrerliga kommissionen, 5 dagar före hvarje täflings öppnande, en internationel speciel jury af fransmän och utlänningar för att bedöma den följande täflingen. De då tillerkända pris offentliggöras medelst etiketter sättande på de belönda alstren två dagar efter täflingens öppnande.

Såsom priser äro anslagne:

Stora pris och belöningar i silfver till ett värde af 250,000 francs.

10 guldmedaljer, hvarje af 1000 fr. värde.

1000 silfvermedaljer.

3000 bronsmedaljer.

5000 mentions honorables.

Kunna vi vid dessa täflingar uppträda och böra vi göra det? Se der en fråga, som korteligen bör besvaras.

Det är visserligen en sanning, att vår jord ej är så fertil som många andra länders, att vårt klimat ej så gynnar växtodlingen, som mera söder ut; men hvar och en, som haft tillfälle att med våra egna jemföra utlandets trädgårdsalster, både rotsaker, legymer och trädfukter, skall ej kunna förneka, att de förra ej stå alltför mycket tillbaka för de senare, utan att de, hvart och ett i sin mån, äro värda äfven af utlänningens uppmärksamhet och ofta egnade att ådagalägga, att trädgårdsodlingen i vårt land befinner sig på en högst aktningensvärd grad af utveckling. Särskildt tillåter jag mig intyga, att de bidrag, som härifrån i hast sammanbragtes och afsändes till hortikulturutställningen i London 1862, och hvilka jag af dåvarande centralkomité också hade i uppdrag att der anordna, ådrogo sig mycken uppmärksamhet och tillvunno sig jurymännens prisgillande. Omnödig omvårdnad och nit användes vid frambringandet och urvalet af hvad som nu kan komma att afsändas, så lider det intet tvifvel, att ju detta skall befinnas värdt sin plats i bredd med andra länders trädgårdsalster. Hvad som alltid emellertid skall framgå såsom ett resultat af sådana utställningar är, att dessa produkter af vår odlingsflit i hög grad skola bidraga dertill, att åsigterna och omdömena om vårt land i väsendtlig mån skola undergå en förändring till det bättre. Vi veta alla, hvilka origtiga, ja, rent af befängda föreställningar Continental-Europeerne och ej minst Fransmännen ha om detta landet upp mot polcirkeln, der de tro oss beröfvade alla medel till lifvets njutande, ja, hardt när nödgas sakna både sol och bröd. Man skall helt säkert vid denna de fredliga idrotternas verldsfest finna talrika bevis derpå, att i detta landet bor ett folk, som i vetenskapligt, konstnärligt och industrielt hänseende tagit stora steg framåt för att gå i jemnbredd med alla andra på civilisationens bana; och manne det då också ej är af vigt att derbredvid framlägga documenterna till en sannare uppfattning af svenska jordens kulturförhållanden? Ty det är dock ytterst af dessa som det menckliga arbetet så i materiens som andens tjenst betingas till möjlighet och medel; och rotfrukterna, köksväxterna, äplena, drufvorna tynga, jemväl de i sin mån, i den vågskål, hvarmed man väger folkens välbefinnande och odling.

Af icke mindre framstående vigt är dessutom det vetenskapliga intresse, som bör framgå af tillfället att jemföra formerna af samma växt och fruktslag, odladt under olika himmelsstreck och andra yttre betingelser. I detta hänseende skola utan tvifvel produkterna af den svenska jordens alstringsförmåga intaga ett af de främsta rummen, såsom fyllande mängden lucka i kännedomen om växternas mångformighet och beroende af klimatförhållanderna, och föranleda iakttagelser, som möjligen ej skola blifva utan

betydelse för växtodlingen. Säsom en af de många torde här blott i förbigående böra antydas den vigt, som kan fästas vid att från nordliga bygder hemta frön till flera kulturväxter, hvilkas racer otvifvelaktigt befinna sig i en märkbar afytning och ålderdomssvaghet. Man skall, då mangelstädes i Europas hufvudstäder så stora ansträngningar göras för främmande växters acclimatisation, helt säkert ej undgå att i den svenska afdelningen finna ett och annat förut lika obekant som hädanefter anseddtt värdt all uppmärksamhet.

Det är i öfvertygelse om att finna dessa åsigheter delade som jag, på grund af det mig gifna uppdraget, tillåter mig till samtliga växtodlare inom landet ställa den uppmaning, att de ville, hvar i sin stad, kraftigt medverka dertill, att härifrån kunna afsändas sådane trädgårdsprodukter, som lika mycket antyda trädgårdsmännens framsteg i yrket, som de beteckna Sveriges klimat- och kulturförhållanden. Materiel vinst, i pecuniert hänseende, kan man visserligen ej här för påräkna; men erkännandet af hägens och viljans styrka, af ädla åsichter till odlingens befrämjande, och medvetandet att efter tillfälle och förmåga hafva bidragit dertill, att fosterlandet äfven i detta hänseende kommer till heders, utgör utan tvifvel en tillräcklig äggelse och tillfyllestgörande

belöning för den, som inser att äfven detta är en »angelägenhet», som ej får åsidosättas.

Som det åligger mig att så pass tidigt till Sveriges kommissarie vid världsexpositionen i Paris meddela noggranna uppgifter på de bidrag, som härifrån äro afsedda att afsändas till den ifrågavarande hortikulturutställningen, på det att de måtte en månad före utställningens början för den fransyska generalkommissariaten kunna anmälas och rum åt dessa artiklar beredas, så anhåller jag att få — *ju förr desto hellre, men allra sedanast före den 1 nästkommande Juni* — emottaga tillkännagifvanden från växtodlare i Sverige om hvilka trädgårdsprodukter de kunna vara sinnade att lemna, med noggrann uppgift på dessa produkters namn, antal och skrymmighet samt allt hvad som i öfrigt kan tjena till en fullständig beskrifning på dem. Sedan jag till förelagde tid mottagit dessa listor, skall jag meddela mig med de personer, som sålunda gått denna uppmaning till mötes, och dessutom genom annonser i de allmänna tidningarne vidare tillkännagifva de betingelser och anordningar, som kunna hafva blifvit träffade i och för dessa artiklars kostnadsfria försändande till Paris.

Stockholm d. 1 Mars 1867.

N. J. Andersson.

Adress: Kongl. Vetenskapsakademien.

Svenska Trädgårdsföreningens förhandlingar.

Odlingen af prydnadsväxter vid Svenska Trädgårdsföreningen 1866.

Uti den föregående år införda afhandlingen om infattningsväxter, anfördes isop vara den, som vore vackrast och tillika hårdigast af sådana växter för vårt klimat. Fortsatta försök med denna växt hafva förlidit år bekräftat detsamma, och den kan på grund häraf rekommenderas till användande öfverallt, der man vill åstadkomma någonting prydligt. Och detta prydliga kan äfven vara användbart der, hvarest jorden helt och hållet är upptagen af nyttiga växter; ty kvarter, innehållande köksväxter, bärplanteringar, trädskolor o. s. v., kunna genom infattning af isop få ett ganska städadt utseende, likväl förutsatt att de äro omgifna af väl lagda och renligt hållna sandgångar.

Utan infattningar kunna icke de af regelbundna och arkitektoniska former bestående blomsterparterrerne utföras, ty det är infattningarna, som skola göra dessa former tydliga. Sådana parterrer hafva flera företräden framför det hos oss brukliga sätt, att plantera blommor och bladväxter på inom gräsplaner här och der utströdda grupper af mera konstlös form. En symmetrisk blomsterparterter kan iordninggöras strax på vären, och, färdig med sina infattningar, har den redan ett fulländadt utseende hela tiden, innan

ännu upphörandet af nattfroster medgifver blomsterplantors utsättande. Under denna tid visa sig de i gräsplanerna lagda grupperna ej annat än som tomma jordhögar. Sedan, när tiden kommer för blomsterplantornas utsättande, medgifver den symmetriska parterren att fördelaktigare kunna ordna de särskilda sorterna så, att deras färgprakt och egendomligheter göra sig gällande, mera än vid något annat anordningsätt. Slutligen, när om hösten de bortfrusna växterna få afrödjas, fortfar en sådan parterter att pryda genom sin indelning och form, ända tills snön inhöljer den, hvilket ofta kan dröja långt efter sedan blommorna äro bortgångna. Med ett ord, en symmetriskt ordnad blomsterparterter kan under den för nattfroster fria tiden visa allt hvad af prydnadsväxter hos oss under bar himmel kan fortkomma, men utgör i sig sjelf dessutom en prydnad under hela den öfriga tiden, då marken är bar.

Den som vill begagna isopsinfattningar kan nu i vår utså fröet i 6 rader på en säng af vanlig bredd. I slutet af juli bör den afskäras för att tätna nedtill, och har man mycket, kan afskärandet fortast ske med en lie, 3 tum nära roten. Nästa års vår äro plantorna användbara till utsättning,

och äro då passande för grupper af mera konstlad form, som böra hafva smala infattningar. Äldre stånd bilda dem bredare och passa bättre kring kvarter samt stora, runda eller ovala grupper. Kring trenne stora bladväxtgrupper framför Föreningens växthus användes sistnämnda slags plantor, hvilka bildade en 6 tum bred infattning, som klipptes rundad utåt, d. v. s. profilen deraf formerade $\frac{1}{4}$ cirkelbåge, hvilket tog sig särdeles pryddigt ut. Smalare af yngre stånd satta infattningar klippas deremot i fyrkant, d. v. s. med raka sidor och platta ofvanpå.

Här följer nu en öfversigt af de anmärkningsvärdare prydnadsväxter, som odlades förlidet år.

a) Bladväxter för kalljord.

Acanthus mollis. En länge bekant, men dock sällan till frilandsplantering begagnad växt, med ganska stora, vackert inskurna, glänsande, mörkgröna blad, hvilka, såsom bekant är, lemnat mönster till de korintiska pelarnes kapitälprydnader. Låg, med bladen utbredande sig åt alla sidor, passar den blott fristående. Fordrar varmt läge, djup, fet jord, ymnigt vatten i torka, samt förökes genom frön och ståndens delning. Öfvervintras i kallhus.

Achyranthes Verschaffelti (*Iresine Herberti*) blir $1\frac{1}{2}$ fot hög, med örtartad stam, hvilken, tillika med grenarne, är glänsande karminröd. De motsittande bladen äro omvänt njurformiga, skaf-tade, till större delen af samma röda färg som stjelkarne, endast gröna vid kanterna. Odlad i kruk och ställd så, att dagen skiner genom bladen, är den verkligen praktfull, och är förtjent att odlas i hvarje varmhus för sin mot andra växter afbrytande färg. På kall jord, der den trifes tämligen väl, ehuru det syntes att sommaren icke var den fullt behaglig, blef den mörkare till färgen, dock tillräckligt vacker att försvara sin plats, och vida härdigare, än *Amarantus melancholicus*. Förökes lätt af sticklingar.

Althernanthera amoena, *spathulata* och *versicolor*, den sistnämnda äfven kallad *Teleanthera versicolor*, äro små, låga, tufviga, tätbladiga, mycket täcka växter, passande till infattningar och hela massor. Den rådande färgen är röd, men de skifta äfven i gult, grönt, o. s. v. Öfvervintras nära glaset i ett varmhus och aktas då lika mycket för plötslig uttorkning, som för mycken fuktighet. Förökas lätt af sticklingar.

Aralia papyrifera, den kinesiska pappersväxten, är en mycket ståtlig bladväxt, som oakadt den kyliga sommaren trifes förträffligt på kalljord. Den bildar trädstam, och har stora, flikiga blad, till formen liknande dem hos *Ricinus*, men hvitludna på undre sidan och äfven under deras utveckling skiftande af ett ludet, gråaktigt öfverdrag på den öfra. Bladens ställning fordrar att den planteras fristående; i grupp skulle de ej med fördel kunna visa sig. Öfvervintras

i varmt eller tempererat hus och fortplantas lätt af rotbitar, satta på bottenvärme.

Bocconia japonica. Mångårig, nyligen från Japan införd och utmärkt vacker bladväxt, som möjligen kan öfvervintra på kalljord hos oss. Roten liknar den hos *Dielytra*, och från densamma uppstiga flera stjelkar. Bladen äro hjertformiga, flikiga, groft trubbtandade, blågröna och utgöra växtens prydnad; det är något hos dem som påminner om ekens löf och uttrycket af hela växten är högst dekoratift. Uppnådde förliden sommar 3 fots höjd, men blir troligen högre såsom äldre exemplar. Bör ställas fristående, och förökes genom rotdelning. (Af denna växt har Föreningen stor förökning och unga exemplar i krukor kunna lemnas för 50 öre stycket).

Bocconia cordata (*Macleya japonica*) liknar föregående, men har bladen på annat sätt inskurna och är till alla delar mindre. Förökes genom delning och försökes denna vinter på kalljord.

Centaurea candidissima. Bladen, utgående vid roten, äro lyrformade och betäckta af ett silfverhvitt ludd. Bland växter med så färgade blad, är denna en af de vackraste. Passar bäst fristående i midten af smärre grupper, innehållande någon helt låg växt af kontrasterande färg, t. ex. förut anförde *Althernanthera*-arter, *Oxalis corniculata atropurpurea* m. fl. Växten bildar ingen stam förr än den börjar blomma, men är då ej så vacker, som medan den är ung planta, då den har bladen större, än den sedan såsom äldre får, då den bildar en tufva af flera sidoskott, hvilka, afskurna och behandlade såsom sticklingar, tämligen lätt taga rötter. Öfvervintras på ljus plats i ett kallhus och aktas både för uttorkning och fuktighet.

Centaurea gymnocarpa är i föregående års berättelse omnämnd. Uppdragen af frön tidigt och utsatt redan på våren, bildar den första året ett stånd af 1 fots höjd och $1\frac{1}{2}$ fots vidd, helt och hållet beklädt af nära fotslånga, vackert inskurna, silfverlikt ludna blad. Inplanterad i kruk om hösten och insatt i kallhus, uppskjuter den betydligt följande vår, före utplanterings-tiden, så att den, underhjelp af uppvistning, bildar 2 fot hög stam, uppbärande en krona, lika yfvig som förra årets stånd. Är såsom ung utan, och som äldre med stam, ganska dekoratift, alltid passande att sätta fristående. Andra året blommar den och sätter frön, hvarigenom förökningen lättare sker, än af sticklingar.

Coleus Verschaffelti. Växten troligen så bekant, att dess beskrifvande är obehöfligt. Nämes endast med afseende på försöket att utplantera den på kalljord. Sommaren syntes icke gynnsam för den, dock vantrifdes den icke alldeles, men färgen var ingalunda så lifvig, som på under glas hållna exemplar. Bör hållas ljus och varmt under vintern, väl aktas för fukt, men dock icke uttorka. Nya exemplar böra ärligen

uppdragas af sticklingar och de öfvervintrade bortkastas när de lemnat förökning.

Cineraria maritima. Af denna allmänt bekanta växt finnas 2 former i handeln, den ena under namn af *C. argentea*, den andra kallas *C. maritima*, men, som nämnt är, tillhörande båda samma art. Emellertid bör den förstnämnde endast odlas, ty den har en fullt silfverhvit färg, under det att den senare är mera gråduskig, samt äfven kalare till växten.

Cosmophyllum cacaloides (*Ferdinanda eminens*) är omtalad redan förra året och troligen nu tämligen bekant, hvarföre endast må tilläggas, att den har fortfarande visat sig som en äfven för kylig väderlek mindre ömtalig växt, hvilken kan räknas till de vackraste bland större bladväxter. Förökningen är något kinkig och lyckas endast genom sättning af helt mjuka toppskott, hvilka hållas i bottenvärme, men sådana erhållas sparsamt, emedan växten föga grenar sig. På ett par utsatta, tämligen högstammiga exemplar utslago fram på sommaren små sidoskott utefter stammarne, och dessa skott, afskurna vid 1½ tums längd, lyckades tämligen allmänt såsom sticklingar, hvarigenom förrådet är tillräckligt stort för afnämare.

Eucalyptus Globulus. Ett nyholländskt trädslag, som i sitt hemland uppnår 80—100 fots höjd, och som, i de offentliga planteringarne i Paris, under de senare åren, mycket användts såsom bladväxt. Den uppdrages lätt af frön tillgängliga hos de flesta större fröhandlare, och sås i ljungjord. Plantor af $\frac{3}{4}$ fots höjd, utsatta i juni, uppnådde till hösten 5—6 fots höjd

och äldre öfvervintrade blifva naturligtvis ännu högre. Ehuru växten, som utmärker sig för sin blåaktiga grönska, med motsittande blad och grenar, väl icke kan räknas till bladväxter af första rangen, förtjenar den likväl plats i en större samling. Öfvervintras i kallt växthus och torde ej gå af sticklingar.

Gnaphalium lanatum. Växer månggrenig, med vid marken liggande grenar, tätt besatte med tumslånga, nästan cirkelrunda, motsittande blad. Hela växten hvitluden. Förtjenar plats i hvarje större samling bladväxter, men öfverträffas af den bekanta *Cerastium tomentosum*, hvilken har samma färgton, men växer tätare och mera formelig. Öfvervintras i kallt växthus och förökes lätt af sticklingar.

Gunnera scabra. Ehuru för flera år sedan införd, har den ej af Föreningen varit försökt, förr än förliden sommar. Växten bildar ingen stam, utan bladen, som äro ganska stora och flakiga, utgå från roten med taggiga bladskäft. Den passar derföre fristående i gräsplaner och är ganska pryddig. Förökes af fränskurna sidoskott, som bilda sig vid rothalsen, och behandlas såsom sticklingar. Öfvervintras i kallt växthus och aktas för röta.

Lonicera brachypoda foliis reticulatis. En slingrande caprifoliart, med små, lifligt gröna löf, genomdragna med ett nät af klart guldgula ådror. Härdigheten ute hos oss ännu oförsökt, men annars trivdes växten i alla temperaturer. Bästa effekt gör den utplanterad och nedkrökad utefter marken, inom smärre grupper eller till bredare infattningar. Förökes lätt af sticklingar.

(Forts.)

Om ettåriga blomsterväxter.

Af Georg Löwegren.

(Forts. från *Nº 3*.)

Ehuru de dubbla varieteterna af den hos oss vildt växande ranunkelvalmon, *Papaver Rhoeas*, äro af utmärkt skönhet, blifva de dock sällan odlade, utan af de flesta trädgårdsmästare och blomsterodlare ansedda såsom alltför simpla. Vi vilja emellertid rekommendera både denna och den vanliga valmon (*P. somniferum*), till grupper och rabatter, hvarest de med sina lysande blommor göra en effekt, som ej med någon annan sommarblomma kan åstadkommas. Af *P. somniferum*, hvars hemland är Grekland, Egypten etc., utmärka sig isynnerhet varieteterna med stora, dubbla, pionlika blommor (*P. somn. paeoniflorum*), den med fransade blomblad och fyllda blommor (*P. laciniatum*), bekant under namnet fjädervalmo, samt *P. Murselli*, med hvita och spräckliga, dubbla och utmärkt vackra blommor. *P. somn. monstrosum* odlas hufvudsakligast för sina kuriösa fröhus; har enkla, röda blommor, och kan icke rekommenderas som prydnadsväxt.

Lika litet *P. somn. album* (*P. giganteum*), som har hvita blommor. Denna sistnämnda sort odlas mycket i utlandet för vinnande af frön till oljeberedning och kakor. Af de omogna fröhusen hos *P. somniferum* och dess varieteter erhåller man genom inskärning en mjölksaft, som stelnar i luften och lemnar opium.

Utom dessa upptagas i frökataloger äfven *P. fugax* och *P. Marshallianum*, hvilkas värde som blomsterväxter förf. ej känner, samt *P. Argemone*. Hvarför denna senare någonsin blifvit rekommenderad, är sannerligen svårt att begripa.

Petunia nyctaginiflora med hvita och *P. violacea*, (*P. mirabilis*, *P. phoenicea*) med purpurfärgade blommor, båda från södra Amerika, blifva allt mera sällan använda. I deras ställe odlar man nu en otalig mängd af från dessa båda erhållna hybrider och varieteter. Alla äro utmärkt vackra, både till kultur i krukor och till

grupper på fritt land, ytterst tacksamma och lätt skötta, hvarföre de icke nog kunna lofordas.

Under namn *P. argentea*, erhåller man i fröhandeln en sort med hvita blommor, hvilken merendels är blandad med en rödblommig sort, liknande den gamla, numera nästan alldeles bortglömda, *P. Atkinsiana*. Till grupper på fritt land vilja vi framför andra rekommendera *P. hybrida picturata* och *P. h. coronata* för deras låga, compacta växt och vackra, carmosinröda blommor med hvita ränder. I Göteborgs trädgårdsförening har i flera år begagnats till grupper en af Chr. Deegen i Köstritz uppdragen sort, en form af *P. inimitable*, som han kallar »*Deutschlands Stern*». Denna sort har ovanligt stora, mörkcarmosinröda blommor med breda, hvita flammor och streck och är otvifvelaktigt en af de allrabästa former. Tyvärr varierar den starkt och måste förökas genom sticklingar, om man vill behålla sorten ren. Under namn *P. venosa* och *P. striatiflora* erhåller man en stor del varieteter med strimmiga blommor, ofta ganska vackra. De s. k. grönkantade, (*P. hybr. marginata*), äro mera kuriösa än vackra, gjorde i början stort uppseende, men blefvo snart tillbakasatta. De dubbla Petunierna trivas ej rätt väl på kalljord, men äro ganska vackra för odling i krukor. Af några portioner frö erhåller man en hel mängd olika varieteter med dubbla blommor, hvaribland de bästa utsökas, märkas och fortplantas genom sticklingar.

Petunierna kunna användas på mångahanda sätt, såsom till grupper, krukor, amplar, spalier, klippanläggningar m. m. och trivas nästan i all

slags jord, endast den är närande. Fröen säs i mars eller april i krukor; då plantorna äro något försigkomna omskolas de i andra fat eller i ett tomt, afkyldt drifbänksfönster, skuggas ett par dagar för den starkaste solen, luftas och vattnas ordentligt, och utplanteras sedan, dels på fritt land, dels i krukor. För att få plantor till öfvervintring utsås fröen i juli eller senast början af augusti. Alla utmärkta sorter, som man önskar behålla, fortplantas genom sticklingar om våren och i augusti.

Af *Phacelia* förtjenar endast *Ph. congesta* (1835) från Texas, att uppmärksammas. *Ph. tanacetifolia* och *Ph. bispinnatifida*, båda från Californien, kunna gerna undvaras. De höra till familjen Hydrophyllæ och hafva blå blommor. Fröen utsås på fritt land.

Pharbitis se *Ipomea*.

Phalaenx coelestina är en med *Ageratum* nära beslägtad, ganska vacker växt från Peru. Blir omkring 2 fot hög och har talrika blå blommor till långt fram på hösten. En varietet *Ph. Tom Thumb* blir ej mer än 6—10 tum hög och kan med fördel användas till infattningar. Behandlas och användes som *Ageratum*.

Af *Phaseolus* (Bönor) kunna vi till prydnadsväxter endast rekommendera den vanliga blomsterbönan, *Phaseolus multiflorus* med skarlakansröda blommor, och dess varietet *Ph. m. bicolor* med röda och hvita blommor. De kunna användas till beklädnad af mindre lusthus, pelare, spalier o. s. v.; växer vild i de varmare delarna af Amerika.

(Forts.)

Minneslista för blomsterodlare i april 1867.

Då solen nu med hvarje dag blifver allt starkare och temperaturen i växthusen till följe deraf högre, minskas eldningen allt mer och mer, tills man slutligen endast eldar om aftnarne då kolden är så sträng, att den hotar intränga i de tempererade husen. Deremot luftas, vattnas och besprutas växterna rikligare än hittills. De camellier och azaleer, som hafva blommat ut, beskäras, omplanteras och ställas i ett varmare hus med fuktig luft, hvarest de besprutas 1—2 gånger om dagen och skuggas för solen. På detta sätt behandlade, växa de starkare och hastigare och blomma kommande år tidigare och bättre än om man låtit dem stå kvar på sin gamla plats. Äfven *Erica*, *Epacris*, *Diosma* m. fl., hvars floering är förbi, beskäras och, om så är nödigt, omplanteras. För dessa och andra nyholländska och capska växter är sandblandad boklöfsjord den bäst passande, men i brist deraf kan vanlig löf- och ljungjord, blandad med sand, användas. Fuchsier och pelargonier omplanteras i lika delar drifbänks- och gödseljord, blandad med sand och något hornspån, ställas på en ljus och luf-

tig plats, vattnas efter behof och hållas rena från ohyra. Nejlikor och aurikler kunna äfven omplanteras i sistnämnda jordmån. Alla sticklingar som slagit rötter upptagas försigtigt ur faten och omplanteras hvar för sig i små krukor, hvarefter de nedsättas i en varm drifbänk, som de första dagarne hålles tillsluten och beskuggad. Har man ej nog stora förråder af georginer och andra gruppväxter, är det ännu tid att af dem göra ett tillräckligt antal sticklingar. Löfkojor, gyllenlack, cinerarier, calceolarier m. fl. örtartade och snart i blomning kommande växter erhålla, kort före blomningen, några svaga gödselvattningar. Äfven för äldre, väl rotade exemplar af camellier, azaleer m. fl. är en å två svaga gödselvattningar mycket att rekommendera.

Det är nu äfven tid att utså frö af diverse blommor, ämnade att under sommaren pryda trädgården. De sorter, som för sin utveckling behöfva längre tid, utsås i drifbänkar, krukor, lädor eller fat. Hit höra astrar, löfkojor, nejlikor, balsaminer, Phlox, penseer, petunia, *Acroelinium*, *Brachycome*, *Centranthus*, *Chrysanthe-*

mum, Clarkia, Coreopsis, Elichrysum, Ipomea, Leptosiphon, Lobelia, Lycopersicum, Matricaria, Mimulus, Mirabilis, Nemesis, Oenothera, Oxalis, Rhodanthe, Scabiosa, Salpiglossis, Senecio, Tagetes, Thunbergia, Zinnia m. fl. Gör man sig den lilla mödan att, sedan plantorna i faten eller drifbänken utvecklat sina första blad, omskola dem i rader på 1 à 2 tumms afstånd från hvarandra, så blifva de betydligt starkare och gå säkrare till då de sedan utplanteras på fritt land. Löfkojor, Phlox, Balsaminer etc. omskolas helst under ledigblifna drifbänksfönster; Petunier, Calceolarier och andra, som i sin tidigaste ungdom äro ytterst små och spensliga, skolas i fat. Efter omskolningen ställas de nära glaset i en ljum drifbänk, som några dagar hålles tillsluten och beskuggad. På fritt land sår man (såvida icke detta blifvit gjordt under senhösten eller vintermånaderna): Adonis, Agrostemma, Amaranthus, Calendula, Collinsia, Convolvulus, Eschscholtzia Eutoca, Gilia, Helianthus, Iberis, Lathyrus, Lavatera, Linaria, Linum, Lupinus, Malope, Nemophila, Nigella, Papaver, Reseda, Saponaria, Schizanthus, Silene, Tropæolum, Viscaria, Xeranthemum m. fl. Uppkomma plantorna för tätt, gallras de, hvarvid alltid de svagaste borttryckas. Anemon- och Ranunkelrötter utplanteras, sedan man först låtit dem svälla i vatten. Gladioluslökarne inplanteras i krukor och utslås senare på våren på kalljord. Finare arter och varieteter af diverse prydnadsträd, såsom af ask, alm, hagtorn, lind, kastanie m. fl. ympas på stammar af de vanliga sorterna*). De ömtåligare barrträden, som under vintern varit beklädda med halm eller granris, få ej på en gång aftäckas, utan så småningom vänjas vid luft och sol. Lökgrupperna kunna nu fullständigt aftäckas och putsas. Rötter af dahlia, Canna, tuberosor, m. fl. inplanteras i krukor och ställas i ljum drifbänk för att drifvas. Gräsplanerna renkrattas, bultas (vältras) och kanthuggas och de, som under hösten eller vintern blefvo omgrädda, för att på nytt besås, iordninggöras så snart jorden blifvit tjenlig, på det man må kunna så ut fröet medan ännu vinterfuktigheten är kvar i jorden. Önskar man gräsplanen fin och vacker, måste jorden så väl bearbetas, som om man i den äm-

*) I de nordligare delarne af riket gör man dock bäst att uppskjuta med ympningen till i nästa månad.

nade så ut ganska fina blomsterfrö, hvarvid den göres så jemn som möjligt. Är jorden lätt och sandblandad, måste planen trampas fot för fot, eller bultas (vältras) med en tung bult (vält) så fast, att inga spår synas efter fötterna, då man går på den. Såningen bör helst företagas någorlunda tidigt på morgonen, eller ock mot aftonen, emedan vädret merendels då är lugnast. Blandadt gräsfrö, passande för olika jordsorter, fås hos hvarje fröhandlare, men det är bättre att köpa hvarje sort för sig och utså först den ena och så den andra sorten, då man kan vara säker på, att det blir tillbörligt blandadt. För alla slag någorlunda god trädgårdsjord passa följande blandningar:

- 3 delar Raygräs (*Lolium perenne tenue*)
- 2 » Ängsgröe, (*Poa pratensis*) eller betesgröe (*Poa trivialis*)
- 2 » Hvithven, (*Agrostis alba*) eller Kryp-hven (*A. stolonifera*)
- 1 » Kamexing (*Cynosurus cristatus*); eller:
- 2 » Raygräs
- 6 » Ängs- eller betesgröe
- 2 » Fårsvingel (*Festuca ovina*) eller Rödsvingel (*Fest. rubra*)
- 2 » Ängssvingel (*Festuca pratensis*) samt
- 2 » Vårbrodd (*Anthoxanthum odoratum*).

För torr sandmark kan följande blandning passa:

- 2 delar smalbladig Fårsvingel (*Fest. ov. tenuifolia*)
- 3 » Fårsvingel (eller ock 5 delar af denna)
- 2 » Ängsgröe
- 1 » Vårbrodd
- 1 » Kamexing samt
- 2 » Raygräs.

På mycket torr mark måste man hufvudsakligen använda: hårdsvingel (*Fest. duriuscula*), fårsvingel (*F. ovina*), *Poa compressa*, kryp- och hvithven samt kamexing. *Avena flavescens*, gulhafre, kan användas i hvarje blandning, hvaremot hundexingen (*Dactylis glomerata*) och luddtäteln (*Holcus lanatus & mollis*) bör undvikas och utrotas så snart de visa sig på gräsplanerna. På torra berg och andra ställen, der gräset ej gerna vill växa, kan man utså lucern (*Medicago lupulina*) och vanlig hvitklöfver.

Af ofvanstående gräsblandningar utsås i det minsta 10 ℓ . pr. 1000 kvadratalnar. G. L.—n.

Diverse notiser och meddelanden.

En iakttagelse rörande champignoner. I Tidsskrift for Havevæsen meddelar hr M. J. Erichsen, gartner vid Marienborg på Möen, följande: Omkring medlet af augusti detta år (1866) besökte jag hr kammarrådet Puttferchens trädgård och dervid visade mig hans fru — som har mycket sinne för allt som rör trädgårdsodling — mig en massa champignoner på en afbrukad drif-

bänk, och med hvilka förhöllo sig som följer. För 2 år sedan, alltså sommaren 1864, blef affallet från de till syltning använda champignoner utkastadt på en i trädgården å en skuggig plats liggande ogräshög. Denna hög blef sedan flera gånger genomarbetad, tills den om våren 1866 blef använd såsom jord i en drifbänk, på hvilken odlades morötter, rädisor, blomsterplantor etc.

På denna drifbänk framkom nu en mängd champignoner. Något in uti oktober besökte jag åter denna trädgård och det visade sig att öfverallt der den nämnda jorden var använd framkom champignoner i mängd, deribland äfven i en kast, som användes till krukväxter. *E. L.*

— *Märkliga upptäckter rörande parasitsvampar.* Professor A. S. Örsted i Köpenhamn har upptäckt att en parasitisk svampart (*Podisoma Sabinae*), som uppträder på säfvenbom (*Juniperus Sabina*), äfven angriper päronträdens blad i form af rostsvamp. Det märkvärdiga härvid är att denna svampart nödvändigt behöfver både säfvenbom och päronträd för att kunna fortplanta och behålla sig. På säfvenbom bildar svampen små koniska, tämligen fasta mörkbruna korn, af hvilka qvistarne äro tätt besatta. Vid fuktig väderlek svälla dessa korn, så att de blifva 2—3 gånger större och bli då lösa, geléaktiga, rödgula och något genomskinliga. Vid den tid på våren, då päronträden fått fullt utbildade löf, har denna svamps fortplantningsorganer uppnått deras fulla utveckling och börja att gro, hvarefter de vid torr väderlek lätt kringföras af vinden och fästa sig på päronträdens blad, på hvilka de utveckla sig vidare och röja sin närvaro, genom att det uppstår fläckar på bladen, af de på desamma sig fästade groddcellerna af svampen, hvilka inskjuta sina groddtrådar genom ytterhuden in i bladets cellväfnad. Fram i augusti har svampen på päronbladen vunnit full utveckling och den utsläpper nu sina groddkorn, men liksom förut de groddceller, som spridas från de svampar som sitta på säfvenbom, icke kunna växa på någon annan växt än löf af päronträd, kunna icke heller de groddkorn som spridas från päronträden fortkomma på någon annan växt än säfvenbom. Tagas derföre säfvenbomsbuskarne bort är också möjligheten för svampen att änyo kunna uppträda på päronträden också upphörd. — Samma erfarenhet som professor Örsted gjort rörande denna rostsvamp, har de Bary i Freiburg nyligen gjort rörande rostsvamp på sädesväxterna, nämligen att denna utvecklar sig på berberisbusken. Har man derföre — så framt denna iakttagelse är tillförlitlig — aflägsnat alla berberisbuskar, så har man äfven aflägsnat möjligheten för sädesrosten att vidare fortplanta sig, enär groddkornen från den rost som växt på gräs- eller sädesslagen icke kunna utveckla sig på dessa, utan endast på berberisbusken, från hvilken de åter öfverföras på de förra. — Första gången vi hört något i detta ämne, var vid en af Kgl. Landtbruks-Akademiens sammankomster då herr professor Andersson höll ett föredrag deröfver. Sedan ha vi läst en afhandling derom i den af hr J. A. Dybdahl i Köpenhamn redigerade »Tidsskrift for Havevæsen», hvilken afhandling förtjente att i dess helhet återgifvas, men då vi veta att professor Anderssons föredrag kommer att tryckas i Kgl. Landtbruksakademiens tidskrift, ha vi trott det vara nog med att blott i korthet omnämna dessa båda upptäckter. *E. L.*

Annonsor.

I bokhandeln finnes att tillgå å 75 öre:

Handledning i Trädplantering. Anvisning till uppdragning af frukt-, park-, allé-, och skogsträd,

fruktbärande samt andra nyttiga och prydliga buskväxter, deras utplantering och skötsel, anläggning af häckar, äfvensom urval af de bästa och för vårt klimat lämpligaste träd- och buskväxter samt deras odling. Af *E. Lindgren*. Med 34 träsnitt i texten.

Vid Kongl. Landtbruksakademiens Experimentalfält försäljes denna vår till billiga priser *fruktträd, bärbuskar, smultronplantor, alléträd, häckplantor, träd och buskar* för parkanläggningar m. m. — Priskurant öfversändes på begäran kostnadsfritt.

Stockholm & Experimentalfältet i mars 1867.
E. Lindgren.

Svenska Trädgårdsföreningen försäljer i vår äpple- och päronträd samt bärbuskar, allt af goda sorter; parkträd samt park- och blomsterbuskar; törrosor, slingerväxter, hagtorn äfvensom andra häckbuskar, smultronplantor i utmärktare sorter, mångåriga blomsterväxter m. m., enligt tryckt priskurant, som utdelas gratis och portofritt. Requisitioner adresseras till *Föreståndaren hr N. U. Blomberg, Stockholm och Rosendal*, hvilken äfven utdelar priskuranter.

Göteborgs Trädgårdsförening håller ständigt lager af fullkomligt friska och pålitliga *köksträdgård-, gräs-, och ekonomiefrön* af alla brukliga sorter, samt *träd-, buskväxt-, och blomsterfrön*. Från våra trädskolor kunna till vårplanteringar erhållas *fruktträd, bärbuskar, skogs-, allé- och parkträd*. Rikt urval af *rosor* och *georginer* samt *blomsterväxter* för fritt land och växthus. Priskuranter å frön och växter tillsändas respektive requirenter kostnadsfritt.

Göteborgs trädgårdsförening genom
Georg Löwegren.

En trädgårdsmästare, försedd med utmärkt vackra vitsord om skicklighet i alla delar af sitt fack, önskar plats ju förr dess heldre. Närmare upplysningar lemnas af undertecknad.

Stockholm & Experimentalfältet i mars 1867.
E. Lindgren.

På **Tidning för Trädgårdsodlare** emottages fortfarande prenumeration för hela årgången såväl å postkontoren och i bokhandeln som hos redaktionen.

Af *andra, tredje, fjerde och femte* årgångarne finnas ännu några kompletta exemplar att tillgå. Priset pr hvarje årgång är 2 rdr rmt.

Obs. Af *första* årgången önskas få återköpa kompletta oskadade exemplar, så många som kunna erhållas, till fulla priset 2 rdr rmt pr exemplar.

Obs. För att sätta våra läsare i tillfälle att i god tid vinna närmare kännedom om trädgårdsalsterutställningen i Paris med hänsyn på afsändande till densamma af utställningsföremål från Sverige, utgifves detta nummer tidigare än vanligt.

Innehåll.

Hortikulturutställningarne i Paris. — Svenska Trädgårdsföreningens förhandlingar. — Om ettåriga blomsterväxter (forts.). — Minneslista för trädgårdsodlare i april. — Diverse notiser och meddelanden. — Annonsor.

STOCKHOLM, SIGFRID FLÖDINS BOKTRYCKERI, 1867.